

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 19–22 maj.

2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Talmannen meddelade att interpellationssvar *torsdagen den 29 maj kl. 9.00* skulle utgå.

3 § Meddelande om interpellationer under augusti och september

Talmannen meddelade att ett meddelande om interpellationer under augusti och september delats ut till riksdagens ledamöter.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:680

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:680 Skattesubventioner för hushållsnära tjänster

av Eva-Lena Jansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras den 23 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor samt andra åtaganden som inte gått att ändra på.

Stockholm den 22 maj 2008

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:707

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:707 Begränsningsregeln i fastighetsskatten
av Eva-Lena Jansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras den 23 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor samt andra åtaganden som inte gått att ändra på.

Stockholm den 22 maj 2008

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:716

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:716 Klimatförändringar och infrastrukturen i
Mälardalen

av Christina Axelsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och att det inte finns tid i kammaren.

Stockholm den 21 maj 2008

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

Interpellation 2007/08:717

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:717 Miljövänliga transporter runt Mälaren
av Pia Nilsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och att det inte finns tid i kammaren.

Stockholm den 22 maj 2008

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:721 Infrastrukturen i Västsverige

av Hans Olsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och att det inte finns tid i kammaren.

Stockholm den 21 maj 2008

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

Interpellation 2007/08:722

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:722 Vägnetet i Skaraborg

av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och att det inte finns tid i kammaren.

Stockholm den 21 maj 2008

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

Interpellation 2007/08:725

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:725 Organiserad brottslighet i byggbranschen

av Cecilia Wigström i Göteborg (fp)

Interpellationen kommer att besvaras den 23 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor samt andra åtaganden som inte gått att ändra på.

Stockholm den 22 maj 2008

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:734

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:734 Cykelturism
av Per Bolund (mp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och att det inte finns tid i kammaren.

Stockholm den 22 maj 2008

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2007/08:738

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:738 Utanförskapet
av Mikaela Valtersson (mp)

Interpellationen kommer att besvaras den 23 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor samt andra åtaganden som inte gått att ändra på.

Stockholm den 22 maj 2008

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:757

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:757 Begränsad fastighetsavgift för vissa grupper
av Marie Engström (v)

Interpellationen kommer att besvaras den 23 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor samt andra åtaganden som inte gått att ändra på.

Stockholm den 22 maj 2008

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:765 Finansieringen av kollektivtrafiken
av Christina Axelsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och att det inte finns tid i kammaren.

Stockholm den 21 maj 2008

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

Interpellation 2007/08:773

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:773 Skattekontoret i Ljusdal
av Roland Bäckman (s)

Interpellationen kommer att besvaras den 23 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor samt andra åtaganden som inte gått att ändra på.

Stockholm den 22 maj 2008

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:781

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:781 Järnvägsinvesteringar för ett klimatsmart transportsystem
av Ibrahim Baylan (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och att det inte finns tid i kammaren.

Stockholm den 21 maj 2008

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:782 Trafiksäkerhet
av Ibrahim Baylan (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och att det inte finns tid i kammaren.

Stockholm den 22 maj 2008

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2007/08:785

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:785 Samhällsekonomisk prövning av nya flygplatser

av Helena Leander (mp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och att det inte finns tid i kammaren.

Stockholm den 22 maj 2008

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellationerna 2007/08:709, 764 och 772 om resurserna i förskola och fritidshem

Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Ann-Christin Ahlberg har frågat mig vilka yrkesgrupper jag avser att se till att förskolan och fritidshemmet innehåller i syfte att barnen ska kunna få sina behov tillgodosedda samt hur jag avser att frågan om barn med särskilda behov ska hanteras inom förskola och fritidshem. Marie Granlund har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att stärka likvärdigheten och höja kvaliteten i fritidshemmen samt om jag avser att vidta några åtgärder för att bryta den negativa trenden med ökade storlekar på barngrupperna. Mikael Damberg har frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder för att kvalitetssäkra all förskoleverksamhet oavsett form och huvudman och skapa garantier för att verksamheten följer läroplan och har utbildad personal. Frågorna har nära samband, och jag avser att besvara dem i ett sammanhang.

Personalens utbildning och kompetens är den viktigaste faktorn för kvaliteten i förskolan. I förskolan arbetar barnskötare och förskollärare tillsammans utifrån en helhetssyn på barnen, deras utveckling och lä-

rande. Förskolans pedagogiska uppdrag behöver dock stärkas. Regeringen avser bland annat att föreslå att införa tydligare mål i förskolans läroplan och införa avgiftsfri allmän förskola även för treåringar. Regeringens avsikt är att det bör finnas förskollärare i varje förskola och att dessa bör ges ett övergripande pedagogiskt ansvar.

Under hela förskolans utbyggnad har barnskötarna utgjort ungefär hälften av personalen i förskolan. Barnskötare är därmed en viktig del av personalen och deras arbetsinsats är av stort värde. Utöver förskollärare ska därför även fortsättningsvis personer med annan kompetens, till exempel barnskötare, kunna anställas i förskolan. För fritidshemmet gäller motsvarande. I Skollagsberedningens arbete med en ny skollag övervägs också att läroplan, krav på utbildad personal och övriga föreskrifter ska gälla för såväl kommunal som enskild verksamhet.

När det gäller barn som behöver mediciner i förskola och fritidshem är det viktigt att utgå från varje individs behov. Utgångspunkten vid egenvård är att föräldrarna har ansvar för medicinering och för att instruera personalen. Det är viktigt att understryka att personal i förskola och fritidshem inte är hälso- eller sjukvårdspersonal. Det är därför upp till varje enskild att ta ställning till om man på frivillig grund vill bistå med medicineringshjälp eller inte. Ansvarig läkare måste i mer avancerade fall ta ställning till hur behandlingar praktiskt kan lösas, exempelvis genom samverkan mellan primärvården eller barnhälsovården och förskolan eller fritidshemmet.

Kommunerna fick åren 2005 och 2006 ett riktat statsbidrag för att öka antalet anställda i förskolan. Statsbidraget har dock inte upphävts utan inordnats i det generella statsbidraget från 2007. Den förutvarande regeringen hade även den aviserat att bidraget skulle inordnas i det generella statsbidraget, från 2008. Statsbidraget har alltså omfördelats över budgetposterna ett år tidigare än beräknat, men i övrigt har inga förändringar skett.

Vi har i dag en generellt sett hög kvalitet i förskolan, och vi vill fortsätta att utveckla den. Enligt Svenskt kvalitetsindex 2007 är förskolan bland de verksamheter som återigen toppar listan.

Som statsråd kan jag inte kommentera situationen i enskilda kommuner. Jag kan dock konstatera att andelen högskoleutbildad personal i förskolan i genomsnitt för hela landet har ökat något, från 51,4 procent 2006 till 52,1 procent 2007. Det fanns hösten 2007 5,2 barn per årsarbetare i förskolan, en marginell förändring jämfört med 5,1 barn ett år tidigare. Gruppstorlekarna i förskolan har inte förändrats på senare år. Hösten 2007 gick det 16,7 barn i en genomsnittsgrupp, exakt samma antal som året innan.

Fritidshemmet har en central uppgift i att erbjuda eleverna en meningsfull fritid, och det är viktigt att kvaliteten i verksamheten upprätthålls och utvecklas. Den pedagogiska verksamheten utgör ett viktigt komplement till skolan. Fritidshemmet är också en förutsättning för att föräldrar ska kunna förena föräldraskap med arbete och studier. Skolverket har vid flera tillfällen konstaterat att fritidshemmens kvalitet inte uppmärksammas tillräckligt i kommunerna. Kommunerna har huvudansvaret för fritidshemmen liksom för förskolan och skolan. Det är alltså på det lokala planet som man avgör vilka resurser som tilldelas verksamheten.

Statens utbildningsinspektion har bland annat som uppgift att inspektera att kommunerna följer sina skyldigheter. Regeringen har beslutat att ytterligare skärpa de nationella kvalitetsgranskningarna. Det är en viktig del av statens styrning och bidrar med kunskapsunderlag till huvudmännen om förskolornas och fritidshemmets kvalitet. Jag följer utvecklingen noga eftersom både förskolans och fritidshemmets kvalitet är viktiga frågor.

Då Ann-Christin Ahlberg, som framställt interpellation 2007/08:709, och Marie Granlund, som framställt interpellation 2007/08:764, anmält att de var förhindrade att närvara vid sammanträdet medgav talmannen att Eva-Lena Jansson fick delta i överläggningen samt att Mikael Damberg fick ta emot svaret även på interpellation 764.

Anf. 2 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Ann-Christin Ahlberg har ställt frågor till utbildningsminister Jan Björklund om hur det ser ut på förskolor och fritidshem. Hon tar i sin interpellation upp att hon är oroad över att vårdnadsbidraget kan komma att få negativa återverkningar inom förskolans område just utifrån att man kommer att påverka kommunens möjligheter att lägga in resurser där. Bara i Örebro kommun har man konstaterat att det skulle kosta 40 miljoner att införa ett vårdnadsbidrag. Det är naturligtvis resurser som tas från förskolan och fritidshemmen.

Ann-Christin Ahlberg pekar i sin interpellation också på att man i förskolan och på fritidshemmen kommer i kontakt med barn som har särskilda behov – det kan handla till exempel om allergier och diabetes – och att det ibland kan vara livsavgörande att ett barn som drabbas av en allergichock eller av insulinkänning snabbt får de rätta insatserna. Därför har hon frågat vilka möjligheter som finns när det gäller att säkerställa kompetensen och vilka yrkesgrupper som utbildningsministern tycker är viktiga och ska finnas.

Det är väl glädjande att utbildningsministern erkänner att till exempel också barnskötare kommer att finnas kvar i förskolor. Tidigare har det funnits andra signaler där man inte varit riktigt tydlig i de frågorna.

Men just hur det är med behovet av medicinskt kunnig personal framgår inte riktigt av svaret. Det står där: ”Det är därför upp till varje enskild att ta ställning till om man på frivillig grund vill bistå med medicineringshjälp eller inte.” Men det måste väl ändå ligga på skolan och även förskolan att ta ansvar för de här barnen. Inom de olika rektorsområdena finns det oftast en medicinskt ansvarig skolsköterska. Det vore därför av vikt att statsrådet pekade på att den gruppen skulle kunna vara ett komplement och att kommunerna borde säkerställa att den kompetensen finns.

De signaler man får från kommuner – också utifrån aspekten att man nu kanske måste dra ned på viss verksamhet på grund av att vårdnadsbidraget införs och det blir mindre pengar till förskolan – är att man riskerar att tappa den kompetens som en skolsköterska skulle innebära och som skulle kunna vara ett sätt att säkerställa att personalen utbildas i de här frågorna. Jag skulle vilja höra hur statsrådet ser på detta.

När det gäller frågan om hur barn med särskilda behov ska hanteras inom förskola och fritids pekar statsrådet i svaret på den medicinska

kompetensen. Men barn med särskilda behov kan också vara andra grupper. Där tycker inte jag att vi får ett riktigt bra svar. Statsrådet pekar på att det är viktigt att det finns ett pedagogiskt ansvar. Men det är också viktigt att det finns personal med olika kompetens. Jag skulle därför lite grann vilja höra hur statsrådet ser på andra kompetenser än barnskötare och förskollärare.

När det sedan gäller regeringens avsikt – i svaret sägs det att det bör finnas förskollärare i varje förskola och att dessa bör ges ett övergripande pedagogiskt ansvar – lyfter utbildningsministern fram följande: ”I Skollagsberedningens arbete med en ny skollag övervägs också att läroplan, krav på utbildad personal och övriga föreskrifter ska gälla för såväl kommunal som enskild verksamhet.”

Är det också statsrådets avsikt att införa den typen av föreskrifter? Jag tycker att det är viktigt att även de privata förskolorna har kompetens när det gäller pedagogisk inriktning på barnen och att även en yrkesgrupp som barnskötarna får möjlighet att jobba inom verksamheten.

Anf. 3 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret på min interpellation om fler förskollärare i Stockholms förskolor och för svaret på Marie Granlunds interpellation om personaltäckningen i fritidshemmen. Dessa båda interpellationer skrevs mot bakgrund av både fritidshemmens dag och förskolans dag som inträffade för en tid sedan – tillfällen att stanna upp och lite grann reflektera över utvecklingen på dessa båda viktiga områden.

För att börja med Marie Granlunds interpellation vill jag säga att det är en ganska allvarlig utveckling vi har, och ser, när det gäller fritidshemmen. Fritidshemmen är viktiga som ett pedagogiskt komplement till grundskolan. Där kan man stödja elevers lärande i och utanför skolan. Fritidspedagogen stöttar ofta beträffande läxträning samt förebygger och hanterar mobbning och kan vara en vuxen att tala med som hanterar frågor som är svåra för barn och ungdomar och som skolan inte riktigt klarar av eller har tid att hantera.

Tyvärr går utvecklingen åt fel håll och har gjort det ganska länge. Redan förra året interPELLERADE vi socialdemokrater statsrådet Björklund i frågan eftersom Skolverket har uppmärksammat allvarliga brister i verksamheten – både större barngrupper och allt färre anställd personal, dessutom allt färre utbildad personal.

Det är lite märkligt att statsrådet i sitt svar på interpellationen säger att han noga följer utvecklingen. Men varför gör statsrådet ingenting om han tycker att det är en viktig fråga? Det är väl huvudcloun i detta avseende. På andra områden när vi märker att det går åt fel håll när det gäller skolans eller förskolans utveckling ser vi att regeringen i alla fall *pratar* om att ta initiativ. Men när det gäller fritidshemmen händer ingenting. Det var min första fråga.

Min andra fråga handlar om förskollärarna. Statsrådet säger i svaret att han inte vill kommentera enskilda kommuner. Den här gången har jag försökt att skriva en interpellation som inte handlar om enskilda kommuner utan om en region, om Stockholmsregionen. Stockholms län är det län i Sverige som har lägsta andelen förskoleutbildad personal i verk-

samheten. Ungefär 40 procent av de anställda i Stockholms läns förskolor är förskollärare, medan riksgenomsnittet är 52 procent.

Eftersom statsrådet säger i svaret att de anställdas kompetens är den viktigaste faktorn för kvalitet borde det oroa statsrådet att en så låg andel av de anställda i förskolorna i Stockholmsregionen har förskolekompetens.

Svaret är ganska vagt. Jag har samma fråga som Eva-Lena Jansson. Statsrådet skriver att han i arbetet med den nya skollagen ska överväga också att krav på utbildad personal och övriga föreskrifter ska gälla för såväl kommunal som enskild verksamhet.

Menar statsrådet att han bara överväger? Har han någon uppfattning i frågan? Vi socialdemokrater har både väckt motioner och interPELLERAT till exempel om att läroplanen *ska* gälla för alla typer av förskolor, oavsett om de är enskilda eller om de är kommunala.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att samma kvalitetskrav ställs på personalkategorierna. Då tror jag att vi är helt överens om att förskolan i framtiden kommer att behöva både välutbildade förskollärare och välutbildade barnskötare för att fungera, men det gäller också andra yrkeskategorier. Även här är jag lite förvånad över att statsrådet inte ser att många förskolor runt om i Sverige jobbar med helt andra yrkeskategorier – med inriktning på kultur, språk och annat – som verkligen kan lyfta den pedagogiska verksamheten i förskolan.

Jag tycker alltså att det är ett ganska svagt svar och skulle vilja be utbildningsministern kommentera om han är beredd att skapa garantier, att kvalitetssäkra all förskoleverksamhet oavsett form och huvudman och att skapa garantier för att verksamheten följer läroplanen och har utbildad personal.

Anf. 4 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! När det gäller huvudinriktningen för utvecklingen av den svenska förskolan noterar jag att regeringen och interPELLanterna är tämligen överens. Jag finner inte att ni deklarerar någon annan grundsyn än att utvecklingen ska fortsätta att gå mot en ännu mer pedagogisk inriktning av förskolan. Jag tycker att det är bra.

Det har tidigare funnits en tveksamhet hos det socialdemokratiska partiet när det gäller att våga erkänna förskollärarnas utbildningsnivå och status – av rädsla för Kommunal och LO som organiserar barnskötarna. Låt oss vara ärliga och säga att det är vad det har berott på; man har inte vågat säga att förskollärarna ska ha den pedagogiska ledningen och det ansvaret. Jag är glad om ni nu vågar göra det och vågar stödja regeringens förslag när det kommer till riksdagen.

När man lyssnar på Socialdemokraterna finns det ingen hejd på alla problem som kommer att uppstå i världen när vårdnadsbidraget införs. Det är egentligen inget problem som liksom inte kommer att uppstå i och med det. Det kommer att saknas personalkategorier av alla möjliga slag i förskolor och på fritidshem på grund av vårdnadsbidraget – enligt er beskrivning. Jag tror att ni här väldigt kraftigt överdriver.

I verkligheten innebär vårdnadsbidraget att föräldrar som har små barn och som är hårt sönderstressade av yrkeslivets och familjelivets krav får ett lite större ekonomiskt utrymme för att vara något mer med sina barn när dessa är väldigt små. Jag tror att ni får väldigt svårt att få föräldrar att gå ut i demonstrationståg för att protestera mot detta.

Jag tror faktiskt att det är så att det för dem som inte väljer att utnyttja vårdnadsbidraget inte blir någon skillnad. De som väljer att utnyttja det kommer att kunna vara något mer med sina barn än de i dag kan vara. Det kan väl inte vara hela världen när barnen är små. Det är en otrolig skräckpropaganda som ni håller på med. Det är bara några veckor tills den här möjligheten införs. Vi får väl se om alla era farhågor besannas.

För mig är det självklart – detta som ett svar till interpellanterna här – att utgångspunkten när vi gör en ny skollag är att villkoren så långt som möjligt ska vara exakt desamma såväl för offentligt drivna verksamheter som för fristående verksamheter. Det gäller då bland annat kraven på personalen.

Att det står ”överbägs” i det skriftliga svaret beror på att vi ännu inte har en färdig skollag och på att det naturligtvis finns saker som inte riktigt går att göra på samma sätt. Till syvende och sist är ju ägandeformerna olika. En kommunal verksamhet har ett åtagande som en enskild verksamhet aldrig kan ha, detta att man måste se till att alla får en plats etcetera. Men när det gäller den här typen av frågor, personalens kompetens, läroplan och pedagogiska målsättningar, menar jag att åtagandet ska vara detsamma. Det är en sanning.

När vi nu diskuterar förskollärartäthet är det väl en annan sanning att de fristående förskolorna har mycket högre förskollärartäthet än de kommunala förskolorna. Nästan alla fristående förskolor startas av förskollärare själva. De har en mycket högre andel förskollärare. Många av dem har bara förskollärare och inga barnskötare alls. Det beskrivs som en ambitionshöjning från deras sida. Var och en får väl tolka om det är så. Men det är alltså ingen brist på förskollärare i fristående förskolor. Det är snarare de kommunala förskolorna som har brist på förskollärare.

Redan förra året interPELLERADE vi socialdemokrater utbildningsministern, säger Micke Damberg. Redan 2007, Micke Damberg, interPELLERADE du mig om bristerna i förskolan och vad som borde göras. En fråga som kan ställas är: Varför gjorde ni inte själva något på tolv år?

Barngrupperna nu är precis lika stora som vid regeringsskiftet. De har inte ökat. Däremot ökade barngruppernas storlek – om Micke Damberg nu lyssnar på mina svar på frågorna – kraftigt under era tolv år vid regeringsmakten. Sedan den borgerliga regeringen tillträdde har de inte ökat. Det är sanningen om man läser statistiken, Micke Damberg.

Anf. 5 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jo, vi lyssnar alltid på svaren som vi får på våra frågor. Jag ska ta tillfället i akt att tacka Jan Björklund för de svar han har gett till Ann-Christin Ahlberg på hennes interpellation, för det glömde jag tidigare.

Jag ställde en fråga om synen på skolsköterskor, men jag upplevde att jag inte fick något svar.

När det gäller barn med särskilda behov, barn med svår allergi och diabetes, pekar Ann-Christin Ahlberg på vikten av att införa någon form av utbildning för dem som ska jobba i förskolor och på fritidshem.

Herr talman! Jag anser att Jan Björklund gör en egen tolkning av Socialdemokraternas syn på förskollärare. Det är inte alls så att vi har någon negativ syn på förskollärare, men vi anser att barnskötare har en viktig kompetens och också bör finnas kvar i förskolorna.

När det gäller hur det ser ut i de kommunala respektive de privata förskolorna kan jag ge statsrådet uppgiften att i Örebro län finns det 60 procent med högskoleutbildning i de kommunala förskolorna, medan det finns 52 procent i de privata verksamheterna. I Västra Götaland, som Ann-Christin Ahlberg kommer från, är 65 procent högskoleutbildad personal i kommunal verksamhet, medan det är 43 procent i de privata verksamheterna. Där har alltså statsrådet helt fel.

Jag tycker att det var bra att statsrådet ändå svarade delvis på frågan om det ska vara samma krav på kommunal och enskild verksamhet. För mig är det självklart att det måste säkerställas att barnen får en god verksamhet även om man väljer ett privat alternativ. Jag är inte förtjust i de privata alternativen, men om det är så att föräldrar väljer ett privat alternativ för sina barn måste det finnas kunskap hos dem som jobbar där. I de kommunala verksamheterna säkerställs till exempel att inte någon pedofil jobbar där, men i en privat verksamhet har man inte alls något krav på att säkerställa att inte personer med brottslig verksamhet kommer in. Det kan inte vara så att privat verksamhet ska ha lägre krav vad gäller den pedagogiska verksamheten. Om man nu aktivt vill ha in och ta del av skattemedel vore det väl självklart att man också rättar sig efter de krav som finns, så jag tycker i alla fall att det är viktigt att statsrådet här och nu säger att det ska vara lika regler. Jag tycker att det är viktigt.

När det återigen gäller de olika yrkesgrupperna har statsrådet i svaret till Ann-Christin Ahlberg, som jag uppfattat det, tagit upp just barnskötare och förskollärare, men han har inte nämnt fritidspedagoger, fritidsledare, elevassistenter och inte heller till exempel den kompetens som en skolsköterska har.

Jag skulle i alla fall vilja ha svar från statsrådet, herr talman, på de frågor som jag ställde tidigare.

Anf. 6 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Tack, herr statsråd. Jag kan först konstatera att det i princip inte är ett ord om fritidshemmen. Det är väldigt talande för regeringens syn på fritidshemmens verksamhet att man inte talar om de stora problem som Skolverket rapporterar gång efter gång.

Varför har man inte gjort någonting? Vi gick till val på att anställa 3 000 fler fritidspedagoger i Sverige. Hade vi fått chansen att göra det hade vi gjort det, därför att vi ser de stora kvalitetsbrister som finns.

Du vet att vi i den budget som vi redovisade senast har stora satsningar just på fritidshemmen, därför att det är en verksamhet som det verkligen behöver satsas på. Regeringen struntar uppenbarligen i fritidshemmen.

Jag tror att det är ett felslut av skolministern om han inte ser fritidshemmens stora betydelse också för barnens kunskapsutveckling i skolan. Man ser inte att de barn som i dag inte klarar skolan tillräckligt bra skulle behöva stöttning och hjälp mer än bara de timmar som de går i skolan. De skulle behöva ha hjälp med läxträning, de skulle behöva ha hjälp med språkkultur och fritidsaktiviteter som gör att de växer och kan klara skolan ännu bättre.

Här har regeringen ett stort svart hål. De vägrar att tala om detta stora samhällsproblem som jag tror att många barnfamiljer känner igen. När man hämtar ungarna på fritidshemmen säger man: Gud, vilka stora barngrupper! Gud, vad mycket stök och bråk det är här! Här finns en del av den mobbning som många människor upplever finns därför att personalen inte klarar av att hantera den på rätt sätt. Jag tycker att det är allvarligt att skolministern väljer att bortse från detta.

Vad gäller förskolan vill han att vi ska vara mer överens. Han säger att vi nog är överens om förskolans utveckling. Ja, det kanske vi är. Men varför valde då regeringen att ett år tidigare ta bort de öronmärkta statsbidragen till förskolorna för att de skulle kunna anställa mer personal? Man gjorde det och flyttade över dem till den allmänna påsen, just därför att kommunerna skulle få använda pengarna till annat än förskola och personal. Det finns ingen annan anledning, som jag kan se, till att regeringen väljer att ta bort ett riktat statsbidrag som skulle gå till mer personal i förskolan för att lägga in det i den allmänna potten än att kommunerna ska kunna använda pengarna till annat, kanske till att sänka skatten. Det kanske var viktigare att använda pengarna till det. Det innebär, och det ser vi i Skolverkets statistik, att vi för första gången på tio år ser en brytning. Regeringens bortprioritering leder till att andelen barn per personal ökar igen för första gången på tio år.

Det är inte sant att det inte hände något under förra mandatperioden. Det måste Jan Björklund ha drömt efter alla de kammardebatter som vi hade förra mandatperioden. Den förra, socialdemokratiska regeringen valde ju att specialdestinera pengar för mer personal i förskolan.

Jag vet inte om vi ska bråka om det här, men det är lite anmärkningsvärt om utbildningsministern inte har koll på hur det ser ut i hans egen verksamhet. Det är faktiskt så att andelen högskoleutbildad personal inom kommunala förskolor är 52 procent i Sverige, medan den är 42 procent i de enskilda verksamheterna, så det är en lägre andel högskoleutbildad personal i de enskilda verksamheterna. Jag säger inte det för att jag tycker att det är negativt med enskilda förskolor. Jag konstaterar bara att det är på det sättet. Skolministern hävdar här att det är precis tvärtom. Var har han fått de siffrorna ifrån? Det skulle jag vilja höra.

Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Micke Damberg blir tjafsigt i överkant när han ska försöka skapa en stor klyfta i förskolepolitiken.

Han anklagar oss för att ha fört över statsbidrag till den allmänna påsen och gör det till ett huvudnummer. Även den förra regeringen ville ju föra över statsbidraget till den påsen. Hade den suttit kvar hade det just nu ingått i påsen. Vi gjorde det tolv månader tidigare. Att bygga upp en jätteskillnad i förskolepolitiken på att ett statsbidrag flyttades tolv månader tidigare från ett konto till ett annat är ju bara tjafsigt.

Herr talman! Plötsligt blev pedofiler ett stort problem just på fristående förskolor. Att misstänkliggöra privat verksamhet var också ett märkligt påhopp. Den lagstiftning som vi nu skärper rätt kraftigt för att förhindra att personer som har den typen av grov brottslighet bakom sig ska kunna bli anställda ska naturligtvis gälla lika för fristående enheter och kommunala enheter. Det är helt självklart. Att försöka insinuera att jag skulle tycka att det är okej med pedofiler på privata dagis är så grovt att det går över alla gränser.

Herr talman! När det gäller detta med hälsovårdens ansvar för förskolan gäller den lagstiftning i Sverige som den förra regeringen införde, och den tror jag inte att vi ska ändra på. Skolhälsovården ansvarar för grundskolan och gymnasieskolan. När det gäller mindre barn är det landstingen med barnhälsovård, BVC och andra som ansvarar för hälsovården. Det har inte av vare sig den förra regeringen i dess arbete med den nya skollagen eller från vår sida aktualiserats frågan att skolhälsovården skulle ta över ansvaret också för mindre barns hälsovård, utan det ligger på landstingen. Själva förskoleklasserna har lyfts över till skolhälsovården i och med att de mer och mer blir en del av grundskolan – men inte förskolan.

Det är två saker som Socialdemokraterna borde fundera över i debatten om förskolans kvalitet. Jag håller med om att det är för få förskollärare. Vi har förut haft uppfattningen att det bara borde vara förskollärare i förskolan. Men det är en helt orealistisk målsättning eftersom det inte finns så många förskollärare. Dessutom det finns olika arbetsuppgifter i förskolan. Därför inser jag att vi behöver ha olika kompetenser där. Jag tänker inte som utbildningsminister föreskriva exakt vilka elevassistenter, fritidsledare och allt möjligt som ska finnas. Däremot konstaterar jag att utöver förskollärare behövs det också barnskötare. Vilka övriga personalgrupper som kommunerna anställer måste kommunerna få avgöra.

Det är riktigt att när man räknar in dagmammor och allt möjligt är det lägre högskoleutbildad andel i privat verksamhet. Men när man räknar just på förskolor är det inte så.

Jag har två saker att säga till Micke Damberg. Förskollärarreformen 2001 var det stora avbräcket för förskollärarrekruteringen i Sverige. Det är sedan dess det har blivit svårt att rekrytera förskollärare. Den lärarutbildningsreform ni genomförde, och som vi kritiserade, har lett till att allt färre vill bli förskollärare. Det är huvudorsaken. Jag tror att varken Stockholmsregionen eller någon annan region är intresserad av att ha så låg andel förskollärare. Man söker med ljus och lykta efter förskollärare, men det var lärarutbildningsreformen som skapade problemen.

Till sist måste ni ställa er frågan: Tycker ni att förskolan ska vara kommunal? Ska fritidshemmen styras av kommunerna? Eller ska staten

gå in och styra mer och mer med olika typer av bidrag? För min del är jag helt beredd att diskutera att staten ska ta över det hela, men ska det vara kommunalt måste kommunerna få göra en del avvägningar själva och ta ansvar för dem. Det kan väl inte vara så att så fort ett litet missförhållande uppmärksammas ska vi ha en ny lagstiftning eller ett nytt direktriktat statsbidrag till verksamheterna? Så kan det väl ändå inte fungera? Vad är det i så fall för vits med att verksamheten är kommunal?

Anf. 8 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! När det gäller mitt exempel till statsrådet på vad som skulle kunna uppstå om man har olika regler är det viktigt att peka på att det finns likadana regler. Jag skulle aldrig komma på tanken att beskylla statsrådet för de konstigheter som skulle kunna uppstå. Däremot tycker jag att det viktigt att statsrådet tar ansvar för sin verksamhet och inte pratar om hur det såg ut före 2006. Sedan oktober 2006 har vi ett statsråd som är ansvarig för utbildningsfrågor som heter Jan Björklund. Han måste ta ansvar för det. När jag ställer frågan om hur det kan bli om man inte har likadana regler måste han redovisa varför han i så fall vill ha olika regler för privat och kommunal verksamhet. Det var därför jag ställde frågan och gjorde det med ett exempel.

När det gäller barn med särskilda behov är det viktigt att man förtydligar att dessa kompetenser måste finnas både i förskola och på fritidshem. Har man inte dessa kompetenser kommer dessa barn att få det mycket svårt. Så fort en kommun får det tufft med pengar är det ofta denna kategori man sparar på – barn med särskilda behov – trots att det borde vara precis tvärtom. Det är då viktigt att det framgår hur lagstiftaren ser på detta. Det ska vara ett slags rättesnöre för kommunerna som sedan ska bedriva verksamheten.

Barnskötare har en bra kunskap som också är en stor tillgång för förskolan. Det ska man inte glömma bort. De är inte bara ett komplement, utan de har en egen speciell utbildning och kunskap som tillför något. Det ska man inte negligera.

Vad gäller skolsköterskor hörde jag svaret från statsrådet. Det är ändå viktigt att man konstaterar att vårdnadsbidraget kan bli den resurskostnad som gör att kommunerna kommer att få svårt att tillhandahålla rätt kompetens på förskolor och fritidshem.

Anf. 9 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Jag har lärt mig en sak under alla år i politiken. Trampar man i klaveret ska man stå still. Man ska inte klafsa omkring och till exempel blanda in dagmammor i statistiken. Det blir inte bättre, statsrådet. Man kan i stället säga uppriktigt: Jag kanske inte hade koll på siffrorna.

Det är faktiskt så att enligt Skolverkets siffror är andelen högskoleutbildad personal större i kommunalt drivna förskolor än i enskilt drivna förskolor. Jag tycker att den kan vara högre överallt och har inga problem med det, men man behöver inte försöka komma undan statistiken.

Vad gör regeringen för att få fler förskollärare? Det är det min interpellation handlar om. Är man beredd att kvalitetssäkra? Statsrådet har sagt att han ska överväga det i förhandlingarna och att hans ambition är att det ska bli lite mer likvärdiga regler mellan enskilda och kommunala

förskolor. Det är bra; då kanske vi har samma ambition. Men vad gör man just nu åt bristsituationen – inte minst när det gäller att kunna rekrytera förskollärare till Stockholms förskolor?

Vi socialdemokrater har ett alternativ. Vi föreslår en kompetenskommission med över 1 miljard kronor så att man ska kunna beställa utbildningar.

Är det en signaleffekt statsrådet är ute efter har man skickat ganska många signaler till lärarutbildningen, men än så länge har det inte hänt så jättemycket på det området. Söktrycket på lärarutbildningen minskar snarare.

Då måste man pröva andra metoder. En metod som vi föreslår är att man tittar på olika bristyrken, till exempel förskollärare, och erbjuder barnskötare att studera och komma upp till en förskollärarexamen. Det är ett sätt att höja utbildningsnivån i de förskolor som har låg andel högskoleutbildad personal.

Ska förskola och fritidshem fortfarande vara kommunala, frågar statsrådet. Vi talar om att vi måste ha någon form av nationella kvalitetskrav. Fritidshemmen går åt skogen. Barngrupperna ökar och andelen personal med högskoleutbildning och rätt utbildning minskar. Då är det tråkigt att se att statsrådet helt abdikerar.

Anf. 10 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Interpellanternas frågor till mig är genomgående: Varför händer det inget? Varför gör ni inte det eller det? Varför blir det inte lika regler?

Men varför gjorde inte ni allt detta på tolv år? Varför frågar ni mig? Vi kommer att införa lika regler i allt väsentligt under mandatperioden. Ni hade tolv år på er. Varför gjorde ni det inte? Det kan hända att ni hade någon koalitionspartner som inte vill ha det, men den koalitionspartnern lär väl finnas i framtiden också? Varför gjorde ni inte lika villkor? Vi kommer att införa i stort sett lika villkor i den nya skollagen.

Det är jättebra, Micke Damberg, att ni har en kompetenskommission eller vad ni kallar det. Ytterligare en utredning löser säkert alla problem.

Vi gör en ny lärarutbildningsreform som kommer att ge en egen identitet åt förskollärarutbildningen. Problemet har varit att när ni gjorde förskollärarutbildningen till en filial till grundskollärarutbildningen var det väldigt få som ville bli förskollärare. Det blev så efter 2001. Det är bara att studera statistiken. Fram till 2001 var det inte alls svårt att rekrytera förskollärare i Sverige – i alla fall mycket lättare än det blev sedan. Efter 2001 sjönk det drastiskt. Det är hela förklaringen.

Vi kan ha tio kompetenskommissioner, Micke Damberg. Gärna för mig! Men det löser inte problemet. Det är en lärarutbildningsreform där vi återger en utbildnings- och yrkesidentitet åt förskollärarutbildningen som löser problemet.

Dessutom aviserade vi i går en förskollärarlegitimation för att kvalitetssäkra. Man ska bli legitimerad som förskollärare i Sverige. Det fanns inte i den gamla regeringens program. Vi inför det därför att vi tror att det är bra för att både kvalitetssäkra och öka yrkets attraktionskraft och status.

Den fackliga organisation, Lärarförbundet, som organiserar förskollärarna applåderar de reformer vi gör på förskolans område. De har frågat efter det länge. Ni fick aldrig ändan ur vagnen. Nu gör vi det. Ni hade tolv år på er. Ni gjorde det aldrig. Nu gör vi det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:119
28 maj

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2007/08:713 om utbildning för elever i arbetsmarknadens villkor

Anf. 11 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att elever i grundskolan och gymnasiet ska få grundläggande utbildning i arbetsmarknadens spelregler och den svenska modellen med kollektivavtal. Dessutom har Eva-Lena Jansson frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder för att säkerställa att fackförbunden ges möjlighet att bidra med information om arbetslivet i skolan.

Jag håller med Eva-Lena Jansson om att elever behöver kunskap om hur arbetsmarknaden fungerar. Läroplanerna och kursplanerna för både grund- och gymnasieskolan stöder också detta. I grundskolans kursplan för samhällsorienterande ämnen står till exempel att eleven ska kunna bilda sig kunskap om och förstå samhällsfrågor. Eleven ska också bli förtrogen med sina rättigheter och skyldigheter som medborgare i ett demokratiskt samhälle. Jag konstaterar att kunskap om fackföreningar och kollektivavtal är en viktig del av detta.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2008 aviserat en översyn av grundskolans kursplaner. Planeringen är att denna översyn ska påbörjas under 2008. Gymnasieutredningen presenterade sitt betänkande i mars 2008 (SOU 2008:27). Utredningens förslag väntas medföra en översyn även av gymnasieskolans kursplaner. Regeringens utgångspunkt är att målen i skolan ska bli färre och tydligare. Jag utgår från att kunskaper om hur arbetsmarknaden och samhället i övrigt fungerar kommer att vara fortsatt viktiga inslag i undervisningen.

Hur undervisningen ska utformas för att eleverna ska få denna kunskap ska dock vila på rektor och lärare. Det är skolans lärare som ska se till att eleverna ges möjlighet till en heltäckande bild av samhället så att de kan bilda sina egna uppfattningar. Rektorn ansvarar för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Ett sätt att utforma undervisningen är att bjuda in företrädare för samhället. Det kan ge en fördjupning och konkretisering av undervisningen som säkerligen kan vara meningsfull.

Man ska också komma ihåg att skolan inte är en allmän plats. Politiska partier, fackförbund eller andra organisationer kan inte hävda någon rätt att delta i skolans verksamhet. Det är skolans uppdrag som är i fokus. Om rektor och lärare gör en sådan bedömning finns det inget som hindrar att man bjuder in företrädare för till exempel fackliga organisationer.

Mot bakgrund av detta avser jag inte att vidta några ytterligare åtgärder.

Anf. 12 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Vid flera tillfällen har jag mötts av elever i grundskolan, men också på gymnasiet, som saknar grundläggande kunskaper om hur arbetsmarknaden fungerar. Många har liten eller ingen kunskap om fackförbund eller kollektivavtal.

Men på de yrkesinriktade utbildningarna fungerar det lite annorlunda genom att både arbetsgivare och fackförbund deltar i skolan och bidrar till kunskap om arbete, anställningsförhållanden, kollektivavtal och annat som är kopplat till respektive bransch.

För att man som enskild individ ska ha förutsättningar att kunna hävda sina rättigheter och veta sina skyldigheter på arbetsmarknaden krävs också att man får utbildning i detta. I grundskolan genomförs prao redan i årskurs 8, och många får sitt första sommarjobb på lovet mellan åttan och nian men också efter nian.

Varje sommar genomför LO sin kampanj Facket i sommarland, och där möter man väldigt många ungdomar som utnyttjas av oseriösa arbetsgivare. Avsaknad av skriftliga anställningsavtal, dåliga arbetsförhållanden och svarta löner är frågor som är återkommande problem varje sommar. Därför behövs det tidigt utbildning för elever om arbetsmarknadens spelregler och vilka krav som ställs i arbetslivet. Det är något som arbetsmarknadens parter kan vara behjälpliga med.

Herr talman! Men samtidigt kommer det information från fackförbund att man inte släpps in i vissa skolor för att informera om arbetsmarknadens villkor trots att man erbjuder sig. Det har oroat mig därför att jag ser att de här eleverna inte får den kunskap de borde få.

Nu läser jag i statsrådets svar att han utgår från att kunskaper om hur arbetsmarknaden och samhället i övrigt fungerar kommer att vara fortsatt viktiga inslag i undervisningen. Det jag försöker peka på är att det uppenbarligen inte är så att lärarna alltid prioriterar det.

Anita Ferm har i sin gymnasieutredning påtalat just det positiva när arbetsmarknadens parter aktivt deltar i utbildningen. Det får också positiva konsekvenser längre fram, det vill säga att när man slutar skolan går man oftare ut i arbete än om man inte har fått de här kunskaperna. Just samarbetet med fackförbunden och arbetsmarknadens parter verkar faktiskt vara det viktigaste.

Om det nu inte fungerar, hur tänker statsrådet då? Jag försöker peka på att många av de här ungdomarna som går ut inte kan någonting om arbetsmarknadens regler. De känner inte till anställningsavtal. Då tycker jag att det borde vara viktigt att detta finns med. Jag kan inte se någonstans att det är tydligt för skolan att det är någonting de borde jobba med.

Nu är utvecklingen i skolan att man prioriterar entreprenörskap väldigt mycket. Företag är varmt välkomna till skolan. Jag tycker att det är jättebra. Entreprenörskap är jätteviktigt, och även företagsamhet är viktigt. Men det är väl också viktigt att arbetsmarknadens andra parter kommer in, det vill säga fackföreningar som kan vara med och bidra till att höja kompetensen och kunskapen hos både elever och personal. Jag är lite besviken att inte statsrådet tycker att det här borde finnas med som en obligatorisk del i undervisningen. Nu har jag pekat specifikt på fackförbund, men jag tycker att båda parterna borde kunna vara med och bidra med den informationen. Om man säger att man ställer upp på den

svenska modellen och svenska kollektivavtal är det också viktigt att de som ska ut på arbetsmarknaden har kunskap om den.

Efter besök på komvux och även på sfi-undervisning vet jag att den här utbildningen är väldigt begränsad. Jag tycker att sfi fixar det lite bättre än vad man gör på många av de här skolorna.

Jag skulle i alla fall vilja veta om statsrådet är nöjd med den kunskapsnivå som man tydligen uppnår när man inte ens vet vad ett fackförbund är när man har slutat skolan. Är han nöjd med den utveckling som vi har sett där personer som är 19–20 år och har gått treårig gymnasieskola fortfarande inte har en aning om vad fackföreningar är?

Anf. 13 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Låt mig göra en allmän reflexion först. I 10–15 år har jag påtalat att eleverna lär sig för lite i svensk skola. Det är alldeles för många som inte ens lär sig läsa och skriva. Det är många som inte lär sig matte och naturvetenskap. Vi sjunker som en sten i de internationella jämförelserna. Det kom en undersökning häromveckan där man presenterade att mer än hälften av eleverna i årskurs 3 på gymnasiet i Umeå inte kunde svara rätt när de fick frågan vad Finlands huvudstad heter.

Detta har vi i Folkpartiet och alliansen framfört. Vi har stora kunskapsbrister i svensk skola. Vad har vi hört från Socialdemokraterna? Det finns inga problem. Vi har världens bästa skola. Ni säger att vi svartmålar.

Nu har Socialdemokraterna upptäckt att här finns en kunskapsbrist. Alla vet inte vad LO är. Det är den stora kunskapsbristen. Det ingår naturligtvis att lära sig om fackföreningar i skolan också, men det finns kunskapsbrister i den svenska skolan som jag är mer oroad över än om alla inte kan räkna upp LO:s branschförbund.

Jag tycker att det blir en väldigt naturlig del att involvera detta i gymnasieskolans yrkesutbildningar och i lärlingsutbildningar. Där utbildas man nära yrken och branscher, och då är det naturligt att man där involverar också parterna i utbildningen och i det konkreta arbetet. Det kommer att vara så inte minst i lärlingsutbildningarna. Jag uppfattar att LO:s branschorganisationer är djupt involverade, i varje fall på ett antal områden, i att också organisera dessa lärlingsutbildningar och de nya yrkesutbildningarna.

Jag tänker bjuda in LO:s organisationer i de nya programråden. Det har funnits någonting liknande tidigare, men nu ska också parterna på arbetsmarknaden, branscherna och de fackliga organisationerna, vara med och verkligen utforma de nya yrkesutbildningarna på gymnasieskolan på ett helt annat sätt än vad som har skett i den tidigare gymnasieskolan.

Men jag har svårt att stå här i kammaren och bli upprörd över att alla inte kan räkna upp LO:s branschorganisationer när man jämför med alla andra kunskapsbrister som finns i den svenska skolan. Det borde kanske också ibland oro er socialdemokrater något.

Anf. 14 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag tycker faktiskt att statsrådet Björklund raljerar över en berättigad fråga. Jag möter elever, personer som har gått ut gymnasieskolan, som inte känner till fackliga organisationer. De vet inte vad ett

fackförbund är. Och då pratar inte jag om LO:s 15 specifika branschförbund, utan jag pratar om en facklig organisation och vad den typen av förening står för. Det är grundläggande för att veta hur den svenska arbetsmarknaden fungerar i dag.

Jag är ganska säker på att det finns flera statsråd i den här regeringen som inte riktigt känner till vad ett kollektivavtal egentligen innehåller och vad det får för konsekvenser om man inte har ett kollektivavtal på en arbetsplats. Vi har ingen lagstiftning med minimilöner i dag. Det får också konsekvenser för de här eleverna om de blir utnyttjade av oseriösa arbetsgivare när de går ut skolan.

Det finns många arbetsgivare i Sverige som också förlorar på att eleverna inte har den här kompetensen. Seriösa arbetsgivare slås naturligtvis ut av de oseriösa arbetsgivare som väljer att konkurrera med svarta löner.

Som relativt ny riksdagsledamot, sedan hösten 2006, måste det finnas en möjlighet för mig att ställa den här typen av frågor till statsrådet utan att han hela tiden ska recensera den förra regeringen. Om man har varit statsråd i snart två år borde det vara på sin plats att man också ikläder sig den rollen och tar ansvar för sitt ansvarsområde, vilket jag inte tycker att statsrådet gör. Han står och pratar om vad vi borde ha gjort för tolv år sedan eller för fem år sedan. Jag satt inte i regeringen då, herr Björklund. Jag tycker att det är viktigt, herr talman, att man håller sig till det ämne jag pratar om nu.

Jag tycker att det kan vara på sin plats att man tittar på hur det här ämnet ser ut i skolan, för uppenbarligen fungerar det ju inte när man går ut nionde klass och kan ställa upp på extremt dåliga villkor. Då har man inte fått den här kompetensen.

När statsrådet säger i sitt svar att det kan ge en fördjupning och konkretisering av undervisningen som säkerligen kan vara meningsfull skulle jag vilja säga att det är ett understatement, herr talman. Det är en fördjupning och en konkretisering av undervisningen som är meningsfull enligt mitt förmenande.

Även om skolan inte är en allmän plats tycker jag att det finns en uppgift för skolan att faktiskt ta till sig den kompetens som finns hos båda parterna på arbetsmarknaden, både arbetsgivarna och fackförbunden. Då pratar jag inte specifikt om LO. Det man kan se är att där de flesta av LO-förbunden är inblandade när det gäller branschutbildningar, alltså riktade yrkesutbildningar, ser vi ett positivt resultat där många också får jobb. Men det finns flera av de utbildningar man går vidare till som gör att man kommer att hamna i ett tjänstemannaförbund, och det är väl viktigt att även de förbunden får möjlighet att informera om sin verksamhet.

Nästan varje vecka har vi här i riksdagen besök av skolelever som kommer hit för att fördjupa sin kunskap om samhället och om demokrati, och jag kommer att fortsätta ställa frågor till dem om deras kunskap om bland annat den svenska modellen och fackföreningsrörelsen. Men jag skulle önska att vi hade ett statsråd som tog min fråga på allvar, herr talman.

Herr talman! Jag tar verkligen frågan på allvar, men däremot är jag inte beredd att säga att just detta behov skulle vara så mycket viktigare än andra behov i skolan.

Vi vet båda att det med jämna mellanrum avslöjas att det finns arbetsförhållanden på svensk arbetsmarknad som inte borde finnas. Så är det. Det vet vi. Det har vi mekanismer i vårt samhälle för att rätta till. Där är fackföreningsrörelsen naturligtvis en väldigt viktig larmklocka. Att däremot säga, som interpellanten nu beskriver det, att när det förekommer är det ett bevis på att skolan inte har fungerat, tycker jag är att lägga ett alltför stort ansvar på skolan att säga att man ska fixa detta.

Det är klart att skolan ska ge en allmän orientering också om dessa delar av vårt samhällsliv, men det finns massor av saker som inte fungerar perfekt i ett samhälle, och man kan inte säga att det är skolans ansvar varje gång. Man lär sig en allmän orientering i skolan, men sedan måste det i vuxenlivet på olika sätt och i arbetslivet finnas mekanismer och saker som rättar till felaktigheter. Det kan inte alltid vara så att när man ser ett nytt problem i samhället ska det lösas genom ytterligare någon insats i skolan.

Jag känner som utbildningsminister mer generellt – det är därför jag drar frågan till det generella – att jag varje vecka står här i riksdagen och svarar på frågor om varför ett visst samhällsproblem finns och om inte skolan borde kunna fixa det. Den ena veckan gäller det att ungdomarna är tjockare än förr, nästa vecka är det miserabla arbetsförhållanden och tredje gången gäller det trafiksäkerhet.

Jag vore glad om skolan kunde fixa allt, men det är liksom inte riktigt så. Skolan måste få koncentrera sig på ett antal väldigt viktiga saker, och sedan ger man en allmänorientering till alla barn och ungdomar också om till exempel de saker som det står om här, men det betyder ju inte att allting fungerar smärtfritt när man har gått ut skolan för det. Det måste finnas andra mekanismer i samhället sedan som slår larm, till exempel om miserabla förhållanden på arbetsmarknaden.

Just i vårt system med kollektivavtal har vi inte lagstiftade minimilöner. Jag förespråkar den svenska modellen på den punkten. Men den bygger på att det finns fackföreningar som slår larm och så vidare. Det är fullt möjligt att det finns ungdomar som har gått igenom skolan och lärt sig hur det ska vara och ändå hamnar i den typen av arbetssituation. Det hjälper liksom inte. Det är inte skolans fel att det inte fungerar.

Jag är ändå för den modell som alla partier i denna riksdag har varit överens om. Skolan fungerar så här att vi från riksdag och regering skriver en läroplan om vad eleverna ska lära sig. Vi har mål för vad man ska lära sig. Hur man går till väga – om man tar in aktörer utifrån och utbildar om detta eller hur man lägger upp undervisningen – är en fråga lokalt för rektorer och lärare.

Jag vill inte ha någon annan modell för skolan. Det är just den modellen jag tror på. Att jag skulle stå här och föreskriva att fackförbunden ska ha ett visst utrymme i skolan menar jag är en helt felaktig princip. Jag föreskriver inte heller att politiska partier eller några andra ska ha något utrymme i skolan.

Det är läroplanen som styr skolan. Där ska vi skriva in det vi tycker att eleverna ska lära sig. Hur man lär ut det och i vad mån skolan blandar in andra aktörer i detta är ingenting som jag vill stå här i riksdagen och uttala en bestämd uppfattning om som sedan kan återopas i det ena och det andra sammanhanget. Det är upp till rektorer, lärare och våra skolor i Sverige att tolka läroplanen och se till att eleverna lär sig detta.

Sedan vet vi att hur många punkter vi än skriver i läroplanen kommer det ändå att vara så att ett antal elever går ut och inte kommer ihåg allting hela livet rakt igenom. Det kanske till och med är så att både interpellanten och jag själv har glömt någonting av det vi lärde oss i skolan.

Skolan ger ändå en allmän orientering om detta, men sedan måste resten av samhället också ta ett ansvar. Skolan kan inte lösa alla samhällsproblem.

Anf. 16 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Nej, det kan jag hålla med om: Skolan kan inte lösa alla samhällsproblem. Men skolan kan vara en viktig del av samhället och ge den information som man kan behöva ha.

Det jag försöker peka på är att tanken är att när barn väl slutar skolan så ska de gå in i arbetslivet. En del kommer att gå vidare till universitet, men merparten kommer att gå vidare ut i arbetslivet.

Jag vill understryka att jag ganska ofta möter även företagare som säger att problemet är att man inte har tillräcklig kunskap om hur arbetsmarknaden fungerar bland många av de elever som kommer ut på arbetsmarknaden. Man känner inte till vad det är för regler som gäller och vilka rättigheter och skyldigheter man har. Jag pratar inte bara om rättigheter, utan jag pratar också om skyldigheter.

Det ser lite annorlunda ut att befinna sig i skolans värld och sedan komma ut i arbetslivet. För en del kan det vara jättetrevligt att gå ut i arbetslivet, och för en del kan det bli en väldigt speciell erfarenhet som man kommer att må dåligt av resten av sitt liv. Jag tycker att det är viktigt att skolan drar sitt strå till stacken och ser till att man får del av viktig information.

Det jag vill peka på är att arbetsmarknadens parter, som kan de här frågorna, borde vara en tillgång för skolan. Om man nu pratar om att man har problem med resurser och inte tillräckligt med tid att lägga ned på andra viktiga ämnen, varför tycker man inte att det här är viktigt? Då tror jag att det finns en poäng med att lagstiftaren också har ett signalsystem som säger: Det här är en möjlighet! Se det här som en viktig och bra möjlighet att stärka elevernas möjlighet att komma ut, inte som nyfödda bebisar utan med någorlunda kunskap om frågorna.

Anf. 17 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Interpellanten talar om lagstiftarens signalsystem. Det är just det jag försökte resonera om i mitt förra inlägg. Vi måste akta oss lite här. Först säger vi att vi ska ha målstyrning i skolan, det vill säga vi sätter upp mål, och sedan får man ute i skolväsendet avgöra hur man ska nå de målen. När det så är sagt ska vi gå in och ge hundratals direktiv om hur allting ska göras, och det är det som interpellanten är ute efter: Jag ska tala om för skolorna att man borde plocka in facket i skolorna.

Jag tänker inte göra det. Jag tänker inte tala om att man ska plocka in företagare. Jag tänker inte tala om att man ska plocka in partier. Jag tänker inte tala om för skolorna vilka man ska plocka in i skolan. Hela idén med den målstyrda skolan är att vi i läroplanen sätter upp mål för vad eleverna ska lära sig, och sedan avgör man lokalt hur man bedriver undervisningen, om man plockar in aktörer utifrån eller inte. Jag är helt övertygad om att rektorer och lärare är kompetenta att göra detta.

Jag är väl medveten om att vartenda särintresse i Sverige tycker att just de borde få ännu mer utrymme i skolan. Varje vecka får jag påstötningar från alla möjliga aktörer om allt möjligt. Senast var det något om privatekonomi och hur alla ska placera sina pensionspengar. Branschorganisationerna inom finansbranschen tycker att de borde få komma in i skolan och berätta och sådant. Om man sade ja till allt detta och gav de signalerna utåt skulle vi kunna lägga ned all ordinarie undervisning.

Det är väldigt viktigt att hålla på detta för mig som utbildningsminister. Jag inser att de som nu är besjälade av just den här frågeställningen och just det här intresset som interpellanten tar upp inte är nöjda med mitt svar. Det fattar jag också. Det är inte de andra som kommer till mig heller. De är aldrig nöjda med det, för alla vill komma in i skolan och berätta om sin viktiga verksamhet. Men vårt sätt att styra skolan i Sverige är inte sådant. Vi har en läroplan, och det är rektorer och lärare som avgör vilka man bjuder in och inte. Jag som utbildningsminister eller vi som lagstiftare bör inte föreskriva att man ska plocka in den och den i skolan. Det är föremål för lokala beslut, och det är den ordning som hela riksdagen har varit överens om.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2007/08:748 om rätt till teckenspråkstolkning vid studier på komvux

Anf. 18 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Rossana Dinamarca har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att döva, hörselskadade och döva med synskador ska få en likvärdig rätt till studier på komvux. Hon har vidare frågat mig om jag kommer att verka för att staten övertar ansvaret för tolkservice vid studier på komvux.

En av regeringens utgångspunkter är att resurserna inom vuxenutbildningen ska riktas till dem som har ett stort behov av sådan utbildning. I dag finns en rättighet för vuxna att få en utbildning som motsvarar grundskolan och den obligatoriska särskolan.

En annan utgångspunkt för regeringens politik är att kommunernas självbestämmande ska respekteras. Det är kommunerna som själva bäst kan avgöra behovet av utbildning och utifrån det besluta om vilken kommunal vuxenutbildning, komvux, som ska erbjudas. Detta skapar förutsättningar för att utbildningarna möter såväl den enskildes behov som det lokala behovet av arbetskraft. Samtidigt som det riktade statsbidraget för utbildning av vuxna avvecklades fördes 1,2 miljarder kronor till det generella bidraget till kommunerna. Många kommuner har valt att anpassa finansieringen så att en fortsatt hög volym kan behållas.

Staten lämnar också statsbidrag vid vissa studier för personer med funktionsnedsättning. Bidraget får lämnas till studerande som deltar i utbildning vid folkhögskola, studiecirklar, komvux eller vuxenutbildning för utvecklingsstörda, särvtux.

En av de grundläggande principerna i svensk handikappolitik är den så kallade ansvars- och finansieringsprincipen. Den innebär att varje sektor i samhället ska utforma och bedriva sin verksamhet så att den blir tillgänglig för alla medborgare, inklusive personer med funktionsnedsättning. Kostnaderna och de nödvändiga anpassningsåtgärderna ska finansieras inom den ordinarie verksamheten. Varje utbildningsanordnare, till exempel kommuner och folkhögskolor, bör därför tillhandahålla det tolkstöd som behövs.

Ansvars- och finansieringsprincipen kan innebära att tillgången till utbildning och vissa stödinsatser kan variera beroende på var i landet man är bosatt.

Samtidigt är respekten för kommunernas självbestämmande en viktig utgångspunkt för regeringens politik. Jag är inte beredd att frånga ansvars- och finansieringsprincipen. Jag avser heller inte att verka för att staten ska överta ansvaret för tolkservicen vid studier inom komvux.

Då Rossana Dinamarca, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav talmannen att Eva Olofsson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 19 EVA OLOFSSON (v):

Herr talman! Först vill jag tacka ministern för svaret. Svaret på den ena frågan är väldigt tydligt. Ministern tänker inte verka för att staten ska överta ansvaret för tolkservicen vid studier inom den kommunala vuxenutbildningen, utan det är kommunernas ansvar. Det är upp till dem.

Den andra frågan är vilka åtgärder skolministern vill vidta för att döva, hörselskadade och döva med synskador ska få en likvärdig rätt till studier på komvux. Där fick jag inget svar.

Det är bra att den kommunala vuxenutbildningen kan anpassas efter lokala behov. Kommunerna ser väldigt olika ut. Små kommuner har andra behov och behöver samarbeta. Den storstad jag kommer från, Göteborg, kan behöva en annan inriktning. Men frågan här handlar om huruvida möjligheterna till kommunal vuxenutbildning ska vara olika på grund av funktionsnedsättning. Det är en lite annan fråga.

Jag vill därför berätta om Adrian. Jag tror att ministern också har hört talas om honom. Det är en teckenspråkig döv kille i Örebro som hade en dröm: att utbilda sig till trädgårdsmästare. Men han hade inte behörighet och inte tillräckligt bra betyg, så han satte i gång att läsa upp sina betyg. Det gick bra. Han sökte den kommunala vuxenutbildningen till trädgårdsmästare och kom in. Men när man på utbildningen upptäckte att han var döv och skulle behöva stöd via teckentolkning avvisades han från utbildningen.

För den här killen har det här naturligtvis blivit en jättejobbig sak. Det är inte bara att hans dröm gick i kras, utan också att han så väldigt tydligt fick reda på att även om han anstränger sig, skaffar sig behörighet och själv ser till att han kan komma in på en utbildning får han inte gå

den, för han är döv och behöver en stödinsats som man inte är beredd att betala för.

Adrian är tyvärr inte den enda hörselskadade, döva eller dövblinda kille, tjej, kvinna eller man som har råkat ut för detta. Det här händer på olika ställen i landet. Tyvärr blir det så att många som är döva och hörselskadade och verkligen skulle behöva de insatser som den kommunala vuxenutbildningen kan bidra med avstår från att ens försöka söka eftersom de hör hur andra i deras situation har blivit avvisade från utbildningar de har kommit in på.

Resultatet blir att möjligheterna till jobb och utbildning och valmöjligheterna i framtiden för en grupp människor vilken som grupp har lägre utbildningsnivå och svårare att få jobb smalnar av i stället för att öka på det sätt som den kommunala vuxenutbildningen kan bidra till. Vi vet att allt detta hör ihop. Har man bättre utbildning är det lättare att få jobb, och man har fler valmöjligheter.

Resultatet tror jag i väldigt hög grad blir en personlig kränkning. Man får reda på att man har behörigheten och kunskaperna, men ändå inte får gå utbildningen för att man är döv. Jag vill därför fråga ministern: Tycker ministern att det är ett problem att människor med behov av teckentolk i flera fall stängs ute från den kommunala vuxenutbildningen? Vad vill ministern i så fall göra åt detta?

Anf. 20 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag tackar för interpellationen. Jag får väl tacka interpellanten via Eva Olofsson.

Det exempel som Eva Olofsson nämner kände jag i och för sig inte till, men när jag hör det berättas blir jag naturligtvis både tagen och upprörd. Så ska det inte gå till.

Vad gör man då åt det? Återigen: Den kommunala vuxenutbildningen i Sverige och det svenska utbildningsväsendet är just kommunala. Vi har ett antal lagar och regler om likabehandling, allas rättigheter och så vidare, men till sist är det kommunerna som avgör detta.

Jag är beredd att diskutera en mycket tuffare tydlig statlig styrning av hela det svenska utbildningsväsendet, men det vill till exempel Eva Olofssons parti inte diskutera; det ska vara mycket kommunalt självstyre. Då hamnar man naturligtvis i situationer där kommuner fattar beslut som några här inte tycker är bra. Men kommunerna har möjlighet och rätt att fatta beslut.

Det här mycket konkreta exemplet kan jag inte detaljerna om, så jag kan inte kommentera det. Men den ansvars- och finansieringsprincip vi har och som riksdagen, inklusive Eva Olofssons parti, har varit överens om innebär att det är kommunerna som har ansvaret. Vi har lagar och regler i Sverige som innebär att också den som har ett funktionshinder ska ha samma rättigheter som andra. Utöver de lagar som redan finns pågår arbete med en ny diskrimineringslagstiftning, där också denna typ av frågor hanteras, för att kunna ge enskilda individer större rättigheter.

Jag är helt övertygad om att personer som behandlas på det sätt som Eva Olofsson beskrev känner sig kränkta. Jag blir upprörd när jag hör berättelsen.

Det vi kan göra om vi ska ha en kommunal vuxenutbildning också i fortsättningen är att för det första ha tydliga lagar som ger rättigheter åt

individer; när man känner sig kränkt eller illa behandlad ska man kunna överklaga den typen av beslut. Det är innebörden i en diskrimineringslagstiftning till exempel.

Det andra vi kan göra är att ha en vass statlig skolinspektion som går in och granskar när det anmäls missförhållanden. När det gäller den sidan bygger regeringen nu upp en ny statlig skolinspektion som kommer att bli betydligt vassare, skarpare och tuffare i sin granskning. Den kör i gång nu till hösten.

Det problem som tas upp i interpellationen är vi överens om. Det fungerar inte tillräckligt bra i dag. Samtidigt är det så att i och med att verksamheten är kommunal och riksdagen har bestämt att den ska vara kommunal finns det gränser för hur mycket vi ska bestämma om och lägga oss i. Det kommer att finnas skillnader mellan olika kommuner.

Men jag håller med om att skillnader inte ska finnas för den individ som har en funktionsnedsättning jämfört med den som inte har det. Ambitionsnivån i övrigt kan variera mellan olika kommuner. Det ligger i det kommunala självstyret. Vi får i det kommande skollagsarbetet titta på hur långt vi ska gå, men på många håll fungerar det inte bra i dag. Det är en avvägning mellan statlig styrning och kommunalt självstyre.

Anf. 21 EVA OLOFSSON (v):

Herr talman! Det är bra att skolministern säger att det inte får vara så här. Man bör i varje fall fundera på hur man ska komma åt det. Jag tyckte inte att det framgick i svaret på interpellationen.

Jag gick själv i tillgänglighetsmarschen i Göteborg i lördags. Problemet med diskrimineringslagstiftningen som nu kommer är att bristande tillgänglighet inte är en diskrimineringsgrund i den. Det är därför som handikapprörelsen varit så kritisk till förslaget till diskrimineringslagstiftning.

Det är oerhört viktigt att man verkligen håller de löften man har ställt ut och snabbast möjligt tar tag i frågan och utreder den. Från Vänsterpartiets sida motionerade vi när det gällde diskrimineringslagstiftningen att bristande tillgänglighet skulle vara en diskrimineringsgrund.

Adrian hade då kunnat säga: Jag är diskriminerad. Jag får på grund av min dövhet inte gå utbildningen till trädgårdsmästare. Det kan han inte göra med den nya diskrimineringslagstiftningen som förslaget nu föreligger.

Det är också väldigt viktigt att titta på en annan sak. Där har skolministern och utbildningsministern blivit uppvaktade av alla hörselorganisationerna. Jag fick Sveriges Dövas Riksförbunds verksamhetsberättelse. Det var en vacker färgbild på alla ordförandena för hörselorganisationerna och ministern.

Ett av de fyra viktiga kraven är just att få möjlighet för teckenspråkiga människor som är döva och hörselskadade att gå den kommunala vuxenutbildningen. Det är extra viktigt eftersom vi vet att arbetslösheten är högre, utbildningsnivån är lägre och valmöjligheterna till jobb som man kan försörja sig på är färre.

Det är extra viktigt att människor inte stängs ute från de möjligheter som den kommunala vuxenutbildningen har. Men det finns också en annan oro som man har lyft fram. Man är även utestängd från privata vuxenutbildningsanordningar. Det är en sektor som tenderar att växa.

Just nu ligger Frivuxutredningen på is. Men det finns en stor oro för att olika privata alternativ ska få ännu mindre krav på sig att se till att människor med funktionsnedsättningar ska kunna gå de utbildningarna. Den sektorn växer, och oron finns att man ska stängas ute ännu mer än i dag.

Det är också oerhört viktigt att vi har en vuxenutbildning med tillräckliga resurser. Jag tycker att utbildningsministern i svaret glömde säga att man också tog bort 600 miljoner till vuxenutbildningen när man lade in pengarna i påsen.

Vi kunde höra på nyheterna att 70 procent av kommunerna har minskat sina platser till vuxenutbildningen. Jag tror inte att det ökar möjligheterna för människor med funktionsnedsättningar, döva och hörselskadade, att till exempel få hjälp med stödinsatser och teckentolk med en vuxenutbildning med mindre pengar.

Jag vill fråga ministern hur han ser på de privata utbildningsanordnarna, kanske fler fristående alternativ och risken för att det ännu mer utestänger människor med behov av teckentolkning och behov av olika stödinsatser.

Anf. 22 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det var flera frågor som Eva Olofsson ställde i sitt inlägg. En handlade om anslagen till den allmänna vuxenutbildningen och att 70 procent av kommunerna har minskat antalet platser sedan år 2003.

Märk väl att den stora minskningen av vuxenutbildningsplatser på senare år skedde under den förra regeringen med stöd av Vänsterpartiet. Det var en mycket kraftig neddragning av antalet vuxenutbildningsplatser i början på 2000-talet i Sverige. Den neddragning som vi nu har gjort är en bråkdel av den som då gjordes.

Vi måste alltid ha en omfattande vuxenutbildning av hög kvalitet i Sverige. Det exakta antalet platser år från år måste variera med konjunkturen. Det är så. Det har det alltid gjort oavsett regering i Sverige, och så gör det nu också.

När många människor får jobb och försörjer sig själva minskar söktrycket på komvux. Grundskolan dimensionerar sig själv efter hur många barn som föds. Vuxenutbildningen dimensioneras delvis efter arbetsmarknadsläget. Den måste variera.

När vi hade hög arbetslöshet i slutet på 90-talet byggdes vuxenutbildningen ut kraftigt. Nu när vi har låg arbetslöshet minskar man vuxenutbildningen. Jag tycker att det är en helt rimlig princip. Så har tidigare regeringar med stöd av Vänsterpartiet också agerat.

Jag hör att Vänsterpartiet kritiserar den neddragning som nu sker. Jag hörde aldrig att ni kritiserade den neddragning som ni själva gjorde för några år sedan. Jag menar att det är en fullt rimlig princip.

Om arbetsmarknadsläget svänger i framtiden måste vuxenutbildningen återigen förmodligen byggas ut. Så är det. I stället för att bara gå arbetslös är det bättre att man går en utbildning. Men när människor får ett jobb är det bättre att de jobbar och försörjer sig än att just då tvingas in på komvux.

När det gäller diskrimineringslagstiftningen är det helt korrekt att i det förslag som nu har lagts fram och som riksdagen kommer att besluta om ingår inte funktionsnedsättning. Det innebär inte att det inte kommer

att göra det i framtiden, som Eva Olofsson vet. Det innebär bara att frågan var man sätter gränsen inte är tillräckligt beredd och utredd. Det är så man ska problematisera det hela.

I Stockholms kommun byggdes nyligen en byggnad för gravt hörselskadade elever om för att anpassas till denna grupp. Det är väl 20–30 elever. Kostnaden var 50–100 miljoner. Inga kommuner oavsett vilka partier som styr kommer att kunna bygga om 6 000 skolor i Sverige till samma standard. Det är inte möjligt.

Att hävda att alla skolor alltid ska ha högsta möjliga nivå för att kunna ta emot alla elever med alla typer av funktionsnedsättningar kommer inte att vara möjligt. Det kommer inget parti att kunna lova och leverera. Kostnaden blir fullständigt ohanterlig när enbart 20 elever med hörselskador kostar 50 miljoner.

Däremot måste vi komma längre än i dag. Där är Eva Olofsson och jag överens. Därför kommer vi att titta på hur vi i den nya skollagen ska kunna skruva upp ambitionerna för elever med funktionshinder så att också de får rätt och möjlighet att välja mellan fler skolor än dem som i dag är anpassade efter deras behov.

Det finns en kostnad med detta att bygga om som naturligtvis landar hos kommuner och sist staten. Oftast är det ganska dyra investeringar som måste göras.

Jag menar att detta ska gälla lika också för fristående utbildningsanordnare. Samma krav i lagstiftningen ska gälla för enskilda skolor antingen de är kommunala eller fristående. Det ska inte vara någon skillnad.

Det exempel som Eva Olofsson nämnde om en elev som inte fick utbildning uppfattade jag så att det handlade om en kommunal utbildningsanordnare. Det vore felaktigt att skapa bilden att det är just privata utbildningsanordnare som är de som slarvar och att de kommunala sköter sig. Jag tror att det är relativt jämnt spritt med både goda och dåliga exempel.

Lagstiftningen ska vara likadan när det gäller offentliga och enskilda utbildningsanordnare. Det är min utgångspunkt.

Anf. 23 EVA OLOFSSON (v):

Herr talman! Den stora satsningen som Kunskapslyftet innebar har inte legat kvar hela tiden. Jag kan konstatera att vi nu i vårt budgetförslag tycker att det ska vara 600 miljoner mer till vuxenutbildningen eftersom det behövs.

Vi kan titta på exemplet med Adrian. Hade han valt en högskoleutbildning hade han fått rätt till teckentolkning, kunnat gå en högskoleutbildning på tre och ett halvt, fyra år, kommit ut och sökt arbete utifrån den.

Nu valde han en utbildning till trädgårdsmästare, eftersom det var vad han ville ha. Den utbildningen ligger inte i högskolan. Den låg i den kommunala vuxenutbildningen. Det händer också i den kommunala vuxenutbildningen.

Det finns inga avsatta statliga pengar och inga regler som säger att han har rätt till teckentolkning. Det är ett bekymmer om man vill att vuxenutbildningen ska bidra till att människor också ska kunna gå yrkesinriktade utbildningar som ger jobb.

Vi säger inte att kommunerna och den kommunala utbildningen alltid fixar detta. Då hade det varit ett mindre problem än vad det är i dag. Många kommuner har också avvisat människor som behöver teckentolkning.

Oron finns när det gäller de fristående utbildningarna. I skrivningar som har funnits i den utredning som lades fram sägs till exempel att de inte ska behöva ha ansvaret att ta emot elever om det innebär organisatoriska och ekonomiska problem. Det skulle innebära ännu mindre möjligheter än i dag.

Jag vill till slut fråga ministern: Hur vill utbildningsministern garantera att teckenspråkiga döva och hörselskadade när de har behörighet och betyg ska ha samma tillgång till utbildning som hörande?

Anf. 24 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det är väl det som diskussionen har handlat om, och det är det som jag har redovisat.

Jag vill göra en viktig komplettering när det gäller de enskilda, privata och fristående utbildningsanordnarna eftersom jag tror att Eva Olofsson tolkade mig på fel sätt. Jag menar att det ska vara samma rätt och samma skyldighet för fristående utbildningsanordnare att ta emot elever med olika funktionshinder som de kommunala har. Det betyder inte att varje enskild skola alltid är skyldig att ta emot en elev oavsett funktionshinder. Det är nämligen inte heller en kommunal skola skyldig att göra.

Som jag sade kostade det mellan 50 och 100 miljoner att investera så att 20 gravt hörselskadade elever skulle kunna gå där. Det kommer aldrig någonsin – i alla fall inte under överskådlig tid – att vara möjligt för varje enskild skola i Sverige, oavsett om den är kommunal eller fristående, att renovera till en standard att man alltid kan ta emot enskilda elever oavsett funktionshinder. Jag uppfattar inte att något parti i riksdagen har föreslagit detta. Kostnaderna skulle vara helt oöverblickbara.

Däremot måste det för alla elever, också dem med funktionshinder, finnas godtagbara alternativ och en valfrihet när det gäller att kunna välja bland olika skolor också i det närområde där man bor. Då ska villkoren som staten ställer på kommunala skolor och fristående skolor vara exakt desamma. Det ska inte kunna vara så som Eva Olofsson antydde – att fristående utbildningsanordnare skulle ha någon gräddfil och slippa ta detta ansvar. De ska ha samma ansvar och samma skyldigheter som de kommunala utbildningsanordnarna ska ha.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellationerna 2007/08:758 och 778 om vårdnadsbidraget och förskolans kvalitet

Anf. 25 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Louise Malmström har frågat mig vilka initiativ jag är beredd att ta för att se till att införandet av ett vårdnadsbidrag inte försämrar kvaliteten i förskolan och vilka åtgärder jag planerar att vidta så

att vårdnadsbidraget inte ökar den etniska och sociala snedrekryteringen till förskolan. Vidare har Ann-Christin Ahlberg frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att säkra kvaliteten inom förskolan.

Jag väljer att besvara båda interpellationerna i ett sammanhang.

Frågan om vårdnadsbidragets konsekvenser för förskolans kvalitet har väckts flera gånger tidigare av partivänner till Louise Malmström och Ann-Christin Ahlberg.

Jag håller nu som då med om att alla barn har rätt till en bra förskola med pedagogisk verksamhet som ger trygghet, lärande och lek. Precis som Ann-Christin Ahlberg påpekar håller den svenska förskolan världsklass, vilket har uppmärksammats av OECD och i en rad internationella jämförelser.

Regeringen har aviserat en familjepolitisk reform bestående av ett frivilligt kommunalt vårdnadsbidrag, jämställdhetsbonus, barnomsorgspeng och ett ökat pedagogiskt uppdrag i förskolan. Syftet med reformerna är att valfriheten, mångfalden och kvaliteten ska öka i barnomsorgen så att denna bättre möter familjernas behov genom att ge föräldrarna ökade möjligheter att välja den typ av verksamhet som är lämplig för just deras barn, i deras situation.

Fler än åtta av tio ett- till femåringar tillbringar delar av sin vardag i förskolan. Införandet av ett frivilligt kommunalt vårdnadsbidrag kommer inte att frånta kommunerna deras skyldighet att erbjuda förskola av god kvalitet utan oskäligt dröjsmål. Även framöver ska barnen, om föräldrarna så väljer, ha möjlighet att delta i förskolans pedagogiska verksamhet. Förskolan kan numera ses som en del av utbildningsväsendet, och verksamheten fungerar ofta bra. Generellt sett har förskolan hög kvalitet och regeringen vill fortsätta att utveckla den. Enligt Svenskt kvalitetsindex 2007 är förskolan bland de verksamheter som återigen toppar listan.

Förskolans potential att stimulera barns naturliga lust att lära har emellertid inte utnyttjats fullt ut. En fortsatt utveckling av förskolan är av stor vikt, och regeringen avser att ta initiativ till att öka kvaliteten i förskolan ytterligare. En åtgärd för att stärka förskolans pedagogiska uppdrag är att införa tydligare mål i förskolans läroplan.

Personalens utbildning och kompetens är den viktigaste faktorn för kvaliteten i förskolan. Regeringens avsikt är att det bör finnas förskollärare i varje förskola och att dessa bör ges ett övergripande pedagogiskt ansvar. Dessutom ska utredningen om en ny lärarutbildning lämna förslag på hur utbildningen för förskollärare bör utformas så att utbildningen får en egen identitet inom lärarutbildningens ram för att förskolans kompetensbehov ska kunna säkras.

Ett lekfullt lärande i förskolan kan lägga grunden för att fler barn lyckas i skolan. Det kommer att särskilt gynna de barn som inte har möjlighet att få stöd hemifrån eller som av olika skäl är i behov av extra stöd. Det har tidigare funnits ett samband mellan föräldrarnas utbildningsnivå och barnens deltagande i förskolan. Den ökade tillgängligheten på plats i förskolan har dock gjort att detta samband nästan helt har försvunnit. På så sätt har förskolan bidragit till att utjämna skillnader i uppväxtvillkor. Mellan 80 och 85 procent av ett- till femåringarna går i förskola oavsett föräldrarnas utbildningsbakgrund.

För att fler barn ska få tillgång till pedagogisk verksamhet avser regeringen att föreslå att rätten till allmän förskola utvidgas till att gälla alla

barn från tre års ålder, i stället för som i dag från fyra års ålder. Samtidigt förbereder regeringen för möjligheten att kombinera allmän förskola med andra barnomsorgslösningar.

Då Louise Malmström, som framställt interpellation 2007/08:758, och Ann-Christin Ahlberg, som framställt interpellation 2007/08:778, anmält att de var förhindrade att närvara vid sammanträdet medgav talmannen att Matilda Ernkrans fick ta emot båda interpellationssvaren.

Anf. 26 MATILDA ERNKRANS (s):

Herr talman! Minister Björklund! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret på både Ann-Christin Ahlbergs och Louise Malmströms interpellationer. Ann-Christin Ahlberg och Louise Malmström är tyvärr förhindrade att vara i kammaren i dag, och därför tar jag debatten om vårdnadsbidraget och förskolan.

Det står visserligen inte i svaret, men jag hörde det tidigare i dag och du har sagt så många gånger förut, Jan Björklund, att det inte finns någon hejd på vilka olyckor som kommer att drabba Sverige när vårdnadsbidraget införs. Jag känner att det är ett ganska nonchalant sätt att svara på vår relevanta kritik mot och frågeställningar om vårdnadsbidraget och de konsekvenser det får. Den oro som vi socialdemokrater ger uttryck för är inget som vi själva har hittat på, utan det är kritik hämtat från rätt tunga samhälleliga organ som Socialstyrelsen, Lärarförbundet och Jämställdhetsombudsmannen. Det handlar också om konkreta fakta hämtade från erfarenheter av vårdnadsbidraget i Norge och Tyskland, exempelvis.

Vi kan konstatera att vårdnadsbidraget är dåligt för jämställdheten. Det tar resurser från förskolan och det drabbar många barn. Det går ofta till kvinnor som redan lever isolerat, och det drabbar barn som i många fall skulle behöva förskolan inte minst för sin språkutveckling. I dag hoppas jag att jag kommer att få mer seriösa svar, och det inledande svaret tyder på det.

Det här är viktigt. Det är viktigt att vi som är politiskt förtroendevalda och som formar svenskt samhälle tar ansvar för de beslut som vi fattar och de konsekvenser som det får. I förra veckan debatterades vårdnadsbidraget och vi fattade beslut om det här i kammaren. Tyvärr fanns ingen ansvarig minister på plats, och det tycker jag var synd. Men därför är jag också glad att vi får prata lite mer om det nu, förskoleministern och jag. Nu blir det verklighet, och då behövs ett antal besked.

Louise Malmström har i sin interpellation lyft upp ett antal relevanta frågeställningar. Hon lyfter fram alla barns rätt till förskola, rätten till möjligheten att utvecklas tillsammans med andra barn och tryggheten med utbildad personal omkring sig som ett stöd i varje barns livslånga lärande. Både Louise Malmström och Ann-Christin Ahlberg lyfter också fram att den svenska förskolan håller världsklass och att många andra länder, exempelvis det kristdemokratiska Tyskland, vänder sig till oss för inspiration till en väl utvecklad föräldraförsäkring och en förskola för alla.

Interpellanterna pekar också på att det ofinansierade vårdnadsbidraget riskerar att drabba barnen i förskolan. Någonstans måste ju ändå kalaset betalas.

Prot. 2007/08:119
28 maj

*Svar på
interpellationer*

Jag vill gärna höra förskoleminister Björklund lova här och nu att vårdnadsbidraget, när det nu genomförs, inte kommer att drabba barnen i förskolan. Det löftet skulle vara oerhört skönt att få från förskoleminister Björklund.

Jag vill upprepa den fråga som Louise Malmström ställde om vad ministern är beredd att konkret göra för att inte vårdnadsbidraget ska öka den etniska och sociala snedrekryteringen till förskolan. Jag hoppas att du kan utveckla detta lite mer. Inte minst erfarenheterna från Norge visar tydligt att det är 96 procent kvinnor som tar bidraget, och det är många kvinnor med annan etnisk bakgrund som väljer att ta det och behålla sina barn hemma.

De barnen är ju i stort behov av att komma till förskolan, inte minst för sin språkutveckling och resten av sitt lärande. Men av olika skäl väljer de mammorna, som redan lever isolerat, att behålla barnen hemma. Det tyckte jag inte att du svarade på, vad du tänker göra för att motverka det och se till att de barnen får sin rätt trygghet, rätten till en god språkutveckling.

Anf. 27 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag tyckte att Matilda Ernkrans inlägg började väldigt bra när hon efterlyste en nyanserad debatt. Men sedan räknade Matilda Ernkrans upp precis alla skräckvisionerna från socialdemokratiskt håll kring vad vårdnadsbidraget kommer att leda till. Det är skräckmålningarna att vi ökar den sociala och etniska segregationen, invandrarbarn kommer inte att lära sig svenska, och allt vad det nu är. Det finns ingen hejd på de olyckor som kommer att inträffa. Det är precis det jag brukar säga. Ni överdriver detta så kraftigt.

För det första gäller vårdnadsbidraget upp till tre års ålder. För det andra är beloppet mycket lågt satt. Det får man säga. Om man har ett jobb och har en heltidsinkomst går det inte direkt att ersätta det med ett vårdnadsbidrag. Då går det inte riktigt jämnt ut, om man säger så, långt därifrån.

Det här innebär i praktiken en något ökad möjlighet för hårt stressade småbarnsföräldrar att tillbringa något mer tid med sina barn så länge de är väldigt små. Hela den opinion som Matilda Ernkrans beskriver, som hon hör är så kritisk mot detta, tänk att den har jag inte mött. Jo, myndigheter har jag sett kritisera det, eller fackliga organisationer som delvis kan ha politiska utgångspunkter för det hela.

Det är väldigt få vanliga föräldrar som hör av sig och säger: Ni måste stoppa vårdnadsbidraget. Det är det sämsta som har inträffat. Jag har inte hört någon enda. Jag lovar att jag får mycket mejl från allmänheten. Inte ett enda har jag fått från någon vanlig förälder som målar upp den oro och skräckvision kring vårdnadsbidraget som ni socialdemokrater gör här i kammaren. Jag tror att ni överdriver väldigt kraftigt.

Förskolans kvalitet är central, menar jag. Den kommer inte att hotas av vårdnadsbidraget. Sverige har världens bästa förskola, i rätt hög utsträckning, ska vi väl säga, uppbyggd efter beslut som ofta har tagits gemensamt. Socialdemokraterna och Folkpartiet har deltagit i de besluten, fler partier också. Ett stort steg togs i mitten av 90-talet när förskolan flyttades över från den sociala sektorn till utbildningssektorn. Förskolan fick en läroplan.

Vi kommer nu att genomföra en ordentlig fortbildningssatsning för Sveriges förskollärare. Den ganska dåliga förskollärarreform som Socialdemokraterna införde 2001, där förskollärarutbildningen gjordes till en filial av grundskollärarutbildningen med påföljd att väldigt få plötsligt ville bli förskollärare, kommer vi att riva upp.

Vi genomför en ny lärarutbildningsreform där vi återger förskollärarutbildningen en egen identitet. Vi kommer att införa yrkeslegitimation för förskollärare för att ytterligare höja kvalitet och kvalitetssäkring i själva yrkesutövningen.

Den här regeringen genomför många reformer för att höja kvaliteten på förskolan. Jag förstår att ni har något politiskt retorikintresse av att måla upp en motsättning mellan vårdnadsbidrag och förskola. Jag ser inte den motsättningen. Och tänk att jag inte tror att vanliga föräldrar gör det heller.

Jag möter nästan ingen förälder som har inställningen att de gärna vill vara hemma med sina barn oavbrutet till barnen fyller 16 år. Jag möter inga unga kvinnor i dag som planerar för en hemmafrukarriär. Ni lever kvar i en 70-talsdebatt om vårdnadsbidraget när det stod mellan barnomsorg och hemmafruar. Så är det inte längre.

Unga familjer vill både ta hand om sin familj och arbeta och göra yrkeskarriär. Vårdnadsbidraget ökar möjligheten något för föräldrarna att när barnen är små få lite mer tid för dem. Jag tror inte att Sveriges föräldrar tycker att det är en katastroföföveckling.

Anf. 28 MATILDA ERNKRANS (s):

Herr talman! Det är inte bara politisk retorik att vi ska måla upp en motsättning mellan vårdnadsbidraget och förskolan. Du får gärna tycka att vi socialdemokrater överdriver kritiken, Jan Björklund, men som jag sade i mitt första inlägg är det här inget som vi hittar på. Den motsättningen är inte bara i retoriken. Vi har stöd av rätt så många trovärdiga, tunga, samhälleliga organ i det här samhället som annars minister Björklund brukar lita på: Lärarförbundet, Socialstyrelsen, Jämställdhetsombudsmannen, som jag sade.

Vi kan se på praktisk erfarenhet från Norge och Tyskland vilka effekterna av vårdnadsbidraget har blivit för samhället, för kvinnorna och för barnen. Dessutom kunde SVT i förra veckan presentera en undersökning där man kunde konstatera att nästan 80 procent av föräldrarna tyckte att det var en dålig idé att använda skattepengar till vårdnadsbidrag. De ville hellre lägga dem på förskolan.

Jag håller med förskoleminister Björklund. Jag är fullständigt övertygad om att nutidens föräldrar vill kunna välja både barn och arbete. Det är det som jag tycker att vi borde engagera oss i och försöka hitta goda vägar framåt så att man faktiskt kan göra de valen. Jag har väldigt svårt att se var vårdnadsbidraget kommer in i det här.

Dessutom säger du att kvaliteten i förskolan inte kommer att hotas. Det är i och för sig ett skönt besked. Men hur får du det att gå ihop? Det enda besked om finansiering som vi har lyckats få är från moderaten Lars-Arne Staxäng när vi hade debatten i kammaren. Han sade att det måste finansieras via de kommunala budgetarna.

I de kommunala budgetarna ligger förskolan. Vad jag vet har kommunerna inte några extra skattkistor som de kan använda för att finansi-

era vårdnadsbidraget. Det måste naturligtvis tas av pengar från de prioriteringar som man redan har gjort. Då är det väl inte så otroligt att vi och andra med oss ser att det är förskolan som kommer att drabbas. Man kan också konstatera det utifrån erfarenheterna i Norge. Det var utbyggnaden av förskolan som fick betala priset i de områden där många valde eller tvingades att ta vårdnadsbidrag.

Det finns ett samband mellan vårdnadsbidraget och hur förskolan ser ut. Inte minst kan man fundera på det när man i vårdnadsbidragsidén öppnar för möjligheten att ta det fulla vårdnadsbidraget, fortsätta och arbeta, och sedan kan man lösa sin barnomsorg på annat sätt. Det enda kravet är att man absolut inte använder offentligt finansierad barnomsorg.

Det kravet gör mig orolig om man sätter ett barnperspektiv på det. Jag tycker att det borde göra förskoleministern orolig, för det här är ett sätt att privatisera omsorgen om barn från ett till tre år.

Har man grundinställningen att förskolan inte bara är för att föräldrarna ska kunna jobba och för att kvinnor framför allt ska kunna yrkesarbeta utan att den finns där för barnens skull, för att barnen behöver trygghet, lärande och lek tillsammans med andra barn, tillsammans med utbildade vuxna, att det är ett viktigt led i deras livslånga lärande och att det faktiskt kan lägga grunden för att fler ska lyckas, varför är man då angelägen om att privatisera omsorgen om barnen som är mellan ett och tre år? Borde inte förskoleministern ha sagt att det kravet tänker han inte ställa upp på, för att förskolan är för viktig för barnen?

Anf. 29 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag tycker att Matilda Ernkrans ordval är väldigt avslöjande. När föräldrarna tar ansvar för sina barn säger hon att man privatiserar omsorgen om barnen, som om normaltillståndet vore att stat och kommun hade ansvar för barnen. När vi säger att föräldrarna ska ha ansvaret privatiserar vi det hela, som om det är att jämföra med att sälja Nordea eller något annat.

Barnen är väl ändå föräldrarnas ansvar i första hand? Vi har en förskola i Sverige som föräldrarna kan välja att utnyttja eller avstå från att utnyttja. Då ska vi garantera att den har en mycket hög kvalitet. Men om föräldrarna väljer att vara med sina barn är det väl inte så att staten i sin nåder överlåter och privatiserar ansvaret? Själva utgångspunkten måste väl ändå vara att föräldrarna har ansvaret för sina barn.

Norge hänvisar Matilda Ernkrans till och Tyskland. Sanningen är att både Norge och Tyskland saknar en viktig sak som vi har, nämligen en lagstiftad skyldighet för kommunerna att tillgodose behovet av förskola. I Tyskland har man med katolska traditioner fortfarande en hemmafru-tradition. Men man är på väg mer mot vårt system där också mammorna går ut på arbetsmarknaden, och man försöker bygga ut förskolan. Det är en stor politisk debatt i Tyskland, men partierna och förbundsdagen är rätt överens om den utvecklingen, även om det är kontroversiellt i folkdjupet på samma sätt som det var i Sverige på 60-talet och 70-talet. Den debatten har ju vi lämnat bakom oss i Sverige, skulle jag säga.

I Norge är man på ett sätt mer likt Sverige, men man har ändå inte en fullt utbyggd förskola, och man har heller inte en skyldighet för kommunerna att tillgodose behoven av förskola. Det blir upp till kommunerna i Norge att själva avgöra om man har köer till förskolan.

Det systemet har vi inte i Sverige. Några kommuner slarvar med att uppfylla barnomsorgsgarantin. Socialdemokratiskt styrda Göteborg är värst i klassen på detta. De uppfyller nästan aldrig garantin och får mest anmärkningar av Skolverket. Men i grunden har vi en lagstiftning i Sverige som ska garantera att barnen och föräldrarna får förskola inom en viss tidsperiod när man har begärt det. Det gör att det inte finns någon kommun i Sverige som kan säga att nu struntar vi i förskolan. Om föräldrarna efterfrågar förskola har man skyldighet att erbjuda förskola.

Den kvalitet vi har i förskolan är mycket hög. Det säger också Matilda Ernkran, den är bäst i världen. Det är också min bild. Vi behöver inte vara så våldsamt oroliga om några föräldrar när barnen är riktigt, riktigt små skulle välja att utnyttja vårdnadsbidraget för att vara ytterligare några timmar i veckan med sina barn. Det är inte en stor nationell katastrof, Matilda Ernkran. Lägg av med den där skrämselfpropagandan!

Anf. 30 MATILDA ERNKRANS (s):

Herr talman! Jag säger det igen: Jag har inte sagt att det är en stor nationell katastrof. Jag har sagt att man tar politiska beslut och att de får ett antal konsekvenser. Då är det lite hederligt att faktiskt ta ansvar för de konsekvenserna. Det är lite hederligt att nu när vårdnadsbidraget faktiskt ska genomföras berätta hur man tycker att kommunerna ska kunna finansiera det och inte bara svepande säga, som Lars-Arne Staxäng, att det går över de kommunala budgetarna. Sedan låtsas man som om det finns en egen skattkista hos kommunerna som gör att de kan finansiera vårdnadsbidraget. Det är klart att när detta ska finansieras kommer det att drabba andra, och jag är orolig över att man kommer att plocka pengarna just från förskolan. Varifrån ska man annars ta pengarna för att betala det här?

Det andra jag skulle vilja säga är att det inte är jag som privatiserar omsorgen om de små barnen. Jag tycker precis som förskoleminister Björklund att föräldrar är viktiga för de små barnen. Mitt parti, Socialdemokraterna, har byggt upp världens bästa flexibla föräldraförsäkring för det här landet. Det är jag mycket stolt över.

Det är inte jag som privatiserar omsorgen om de små barnen, det är ni, statsrådet Björklund. Det är ni som säger att man kan ta det här vårdnadsbidraget, man kan fortsätta att jobba heltid, alltså inte få någon mer egen tid med de små barnen, och använda pengarna till att anställa någon annan som ska ta hand om barnen, bara det inte är offentligt finansierad barnomsorg. Det är det jag pratar om. Det är det jag riktar in min kritik på, just till förskoleminister Björklund.

Jag trodde att du tyckte att förskolan faktiskt var en rätt och en möjlighet också för barnen, att det inte bara är så att de föräldrar som väljer den gör det och de föräldrar som väljer något annat väljer något annat. Sedan får det bli som det blir, lite hipp som happ. Jag trodde att du som förskoleminister tyckte att förskolan hade ett värde för barnen och för alla barn, att barnen har en egen rätt, en egen möjlighet att faktiskt med ett lekfullt lärande få lägga grunden till att kunna lyckas vidare i livet.

Anf. 31 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Låt oss för ett ögonblick jämföra det vårdnadsbidrag som Matilda Ernkran är så orolig för med den föräldraförsäkring hon

säger sig vara så stolt över. Vad är egentligen skillnaden? I båda fallen kan enskilda föräldrar få en ekonomisk ersättning av samhället för att vara borta från sina jobb och vara hemma och ta ansvar för sina barn.

Alla de effekter som Matilda Ernkrans säger att vårdnadsbidraget skulle kunna åstadkomma kan ju, om det är sant, i lika hög grad åstadkommas av föräldraförsäkringen. Att kvinnor är hemma och tar hand om sina barn i stället för att jobba är ju det som är effekten av föräldraförsäkringen. Att invandrarkvinnor, som ändå inte har någon fast förankring på arbetsmarknaden, i högre utsträckning är hemma och kan utnyttja detta till utfyllnad, med garantidagar och allt vad det är, är ju en effekt av föräldraförsäkringen också.

Alla de hemskheter som kan inträffa med vårdnadsbidraget – om man nu tycker att det är hemskheter att föräldrar tar ansvar för sina barn – inträffar i så fall också med föräldraförsäkringen, Matilda Ernkrans. Det är ingen stor skillnad. Ni ser spöken på ljusan dag när det gäller vårdnadsbidraget. Det är lite obegripligt att så till den grad säga: Å, jag är så stolt över föräldraförsäkringen – det är jag också – men jag avskyr vårdnadsbidraget. I grunden är det precis samma sak, nämligen att man ger föräldrarna betalt för att vara hemma och ta hand om sina barn. I grunden är det exakt samma sak, Matilda Ernkrans. Om man är orolig för effekterna av vårdnadsbidraget borde man vara lika orolig för effekterna av föräldraförsäkringen, för också det innebär att föräldrar är hemma och inte arbetar. Det förstärker alla de där hemskheterna som Matilda Ernkrans beskriver.

När vi står här om ett par år och utvärderar vårdnadsbidraget tror jag att de som har skrämts med detta kommer att skämmas något. Det finns de i regeringen som hoppas mycket mer än vad jag gör på att vårdnadsbidraget ska innebära en stor revolution. Jag tror att också de förhoppningarna är väldigt överdrivna. Vårdnadsbidraget kommer inte att innebära någon särskilt stor förändring, tror jag. Det ger en liten ökad möjlighet för föräldrar till små barn att vara lite mer med sina barn. Tänk, jag tror inte att föräldrarna tycker att det är en katastrof.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträde

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde tisdagen den 13 maj inkommit.

10 § Anmälan om inkomsten faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott: 2007/08:FPM111 Förordning om märkning och marknadsföring av foder KOM(2008)124 till miljö- och jordbruksutskottet

Anmälades och bordlades

Propositioner

2007/08:154 Miljöskyddet i Sveriges ekonomiska zon

2007/08:159 Ändringar i naturgaslagen m.m.

12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 27 maj

2007/08:1267 Klinisk forskning

av *Finn Bengtsson* (m)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

den 28 maj

2007/08:1268 Avknoppning av skolor

av *Mats Gerdau* (m)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:1269 En EU-studie och en europeisk säkerhetsstrategi som bidrag för utveckling

av *Carina Hägg* (s)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2007/08:1270 Påföljder för sexualbrottslingar

av *Cecilia Wigström* i Göteborg (fp)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1271 Skärpt personkontroll av personer vid kärnkraftverk

av *Carl B Hamilton* (fp)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1272 Registrering av personal inom polisen

av *Lena Olsson* (v)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1273 Införande av nya hastighetsgränser

av *Oskar Öholm* (m)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:1274 Färdtjänst i annan kommun

av *Betty Malmberg* (m)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:1275 Nedsärningarna på kommunal vuxenutbildning

av *Mikael Damberg* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:1276 Medel att undvika vräkningar

av *Magdalena Andersson* (m)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:1277 Villkor för personlig assistans
av *Maria Lundqvist-Brömster* (fp)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)
2007/08:1278 Gemensam nordisk rovviltportal
av *Sinikka Bohlin* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 3 juni.

13 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 26 maj

2007/08:1209 Infrastrukturinvesteringar i Göteborg
av *Cecilia Wigström* i Göteborg (fp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
2007/08:1229 Värmlands kommunikationer med flyg och tåg
av *Lars Mejern Larsson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 3 juni.

14 § Kammaren åtskildes kl. 10.46.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	1
3 § Meddelande om interpellationer under augusti och september.....	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
5 § Svar på interpellationerna 2007/08:709, 764 och 772 om resurserna i förskola och fritidshem	6
Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	6
Anf. 2 EVA-LENA JANSSON (s)	8
Anf. 3 MIKAEL DAMBERG (s)	9
Anf. 4 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	10
Anf. 5 EVA-LENA JANSSON (s)	11
Anf. 6 MIKAEL DAMBERG (s)	12
Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	14
Anf. 8 EVA-LENA JANSSON (s)	15
Anf. 9 MIKAEL DAMBERG (s)	15
Anf. 10 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	16
6 § Svar på interpellation 2007/08:713 om utbildning för elever i arbetsmarknadens villkor	17
Anf. 11 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	17
Anf. 12 EVA-LENA JANSSON (s)	18
Anf. 13 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	19
Anf. 14 EVA-LENA JANSSON (s)	19
Anf. 15 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	21
Anf. 16 EVA-LENA JANSSON (s)	22
Anf. 17 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	22
7 § Svar på interpellation 2007/08:748 om rätt till teckenspråkstolkning vid studier på komvux.....	23
Anf. 18 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	23
Anf. 19 EVA OLOFSSON (v)	24
Anf. 20 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	25
Anf. 21 EVA OLOFSSON (v)	26
Anf. 22 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	27
Anf. 23 EVA OLOFSSON (v)	28
Anf. 24 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	29
8 § Svar på interpellationerna 2007/08:758 och 778 om vårdnadsbidraget och förskolans kvalitet.....	29
Anf. 25 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	29
Anf. 26 MATILDA ERNKRANS (s).....	31
Anf. 27 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	32
Anf. 28 MATILDA ERNKRANS (s).....	33
Anf. 29 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	34
Anf. 30 MATILDA ERNKRANS (s).....	35
Anf. 31 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	35

9 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde	36
10 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	36
11 § Bordläggning.....	37
12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	37
13 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	38
14 § Kammaren åtskildes kl. 10.46.	38

